

Kultur

På akkord med

ku

Prishopp og lange ventelister er gjennomgangsmelodien i mange kulturskoler. Elever må ofre gitartimene sine for kommuneøkonomien.

Iturskolene

400 STRENGER: Det er mye som skal stemme og stemmes når alle gitarelevne i Musikk- og kulturskolen i Bærum har konsert på Nadderud videregående (bak), Erik H. Wik, Sondre Widmark og Håkon H. Wik.

FAKTA Kulturskolene

- De offentlige musikk- og kulturskolene skal gi barn et kulturelt tilbud på fritiden. Skolene er bygget opp gjennom mer enn 30 års kommunal og statlig innsats.
- På 70- og 80-tallet var de stort sett rene musikkskoler.
- Siden 90-tallet har stadig flere utvidet tilbudet til også å omfatte dans, skriving, drama/teater og visuelle kunstfag.
- I 1997 ble det lovfestet at alle kommuner skal ha et kulturskoletilbud – alene eller i samarbeid med andre.
- Høsten 2008 var det 110 000 elever i kulturskolene, 25 000 sto på venteliste.
- Fra høsten 2009 blir Musikk- og kulturskolen i Bærum landets dyreste med 4000 kroner i året i skolepenger.

BÆRUM/FROGN (VG) Til høsten koster det familien Omholt-Jensen 18 400 kroner i året å ha tre barn i Musikk- og kulturskolen i Bærum.

Man er villig til å strekke seg langt for at ungene skal få dette tilbudet. Men det er trist hvis prisøkningen gjør at bare de ressurssterke kan prioritere kulturskolen.

Knut Omholt-Jensen sitter på Nadderud videregående skole med tre av de fire barna. Eldstemann har nylig sluttet på saksophon for å prioritere fotballen. Både

Morten (11) og Espen (8) spiller gitar, Morten også elektrisk gitar. Til høsten begynner yngstejenta Line (5) – hvis hun får plass. I dag er hun bare med for å se brødrene spille konsert.

– Det er morsomt å lære nye sanger. Og så liker jeg å lage musikk selv, sier Morten med et fast grep om gitaren.

Under kulturskoleuka er alle gitarelevne samlet til et stort orkester. Det er mye som skal klaffe når 400 strenger samkjøres. Men etter litt gjeterviskhet har de fleste rumpa på stolen, gitaren i fanget og blikket mot dirigenten – eller kompisen ved siden av.

På programmet står alt fra «Killing me softly» til «Eight days a week». Og det spørs om ikke enkelte foreldre må jobbe ekstra

skole. Victor Aarset (f.v.), Sigurd Hæreid, Håkon Sageng Carlin

MERKER PRISHOPPET: Fra høsten blir Bærum Norges dyreste kulturskole. Morten (f.v.), Espen, Line og pappa Knut Omholt-Jensen prioriterer likevel musikkundervisningen.

STEMMERETT: I motsetning til sin far, den kjente komponisten og pianisten Wolfgang Plagge (t. h.), lærer Rebekka Plagge Rist-Larsen å spille gitar.

dager når de kveles av prisnivået i den kommunale kulturskolen.

Bærum, som allerede ligger høyt på prisskalaen med 3180 kroner pr. barn pr. år, øker til høsten prisen til 4000. Pluss 800 kroner i instrumentleie. Dermed blir den kommunale musikk- og kulturskolen landets dyreste. At Bærum heller ikke har søskenmoderasjon, slår ekstra uheldig ut for familier som Omholt-Jensen.

– Skal kulturskolen være et tilbud for alle, må prisen være deretter. Utviklingen er et tankeskors når man ser hvor mye penger idretten tilføres, sier Knut Omholt-Jensen.

Prisøkningen i Bærum kommer etter kutt på 1,5 millioner i kulturskolebudsjettet.

– Selv om vi ikke er glade for det, må vi bare ta det til etter-

retning og strekke oss for at tilbudet skal være verdt pengene, sier rektor ved Musikk- og kulturskolen i Bærum, Kirsten Fuglseth.

Alternativet til prishoppet var å kutte 4,3 lærerstillinger og 236 elevplasser. For øyeblikket står mer enn 1300 på venteliste i Bærum. Antall elevplasser er 1800.

Musikk- og kulturskolen ble i 1997 lovfestet som et kommunalt ansvar. Men loven sier ingenting om innhold eller omfang av fritidstilbudet. Det er kommuneøkonomien og lokalpolitiske prioriteringer som avgjør prisnivået og hva slags undervisning kulturskolen gir.

– Vi er bekymret for den sosiale profilen. Prisøkningen mange steder rimer ikke med at dette skal være et tilbud til alle.

Dette sier Hans Ole Rian, nestleder i Musikkernes Fellesorganisasjon (MFO). Han mener regjeringen må ta grep.

– Det bryter med Kulturloftet og Soria Moria at nesten 30 000 barn og unge over hele landet står på venteliste.

Rian viser til at regjeringspartiene sier i Soria Moria-erklæringen at de «ønsker en sterk satsing på kulturskolene». Samtidig er det ikke plass til alle. Mange steder er køene lange. MFO mener derfor at tilbudet må bygges ut, og at alle må ha råd til å delta.

– Vi mener at alle barn i Norge som ønsker det, skal få tilbud om plass i kulturskolen med rimelig egenbetaling, sier Rian.

Statssekretær Lisbeth Rugtvedt i Kunnskapsdepartementet tar kritikken til etterretning. Men

hun understreker at ansvaret ligger hos kommunene.

– Selv om regjeringen engasjerer seg i dette, er det viktigste vi kan gjøre å styrke kommuneøkonomien. Vi må heller ikke svartmale situasjonen. De lange ventelistene skyldes at dette er et populært tilbud, antall elevplasser har økt de siste årene.

Rian kontrer:
 – At kommunene har hovedansvaret, betyr ikke at regjeringen kan sette seg helt på sidelinjen. Det finnes virkemidler for å rette opp i skjevhetene.

Han etterlyser forpliktende forskrifter som sikrer et mer enhetlig kulturskoletilbud.

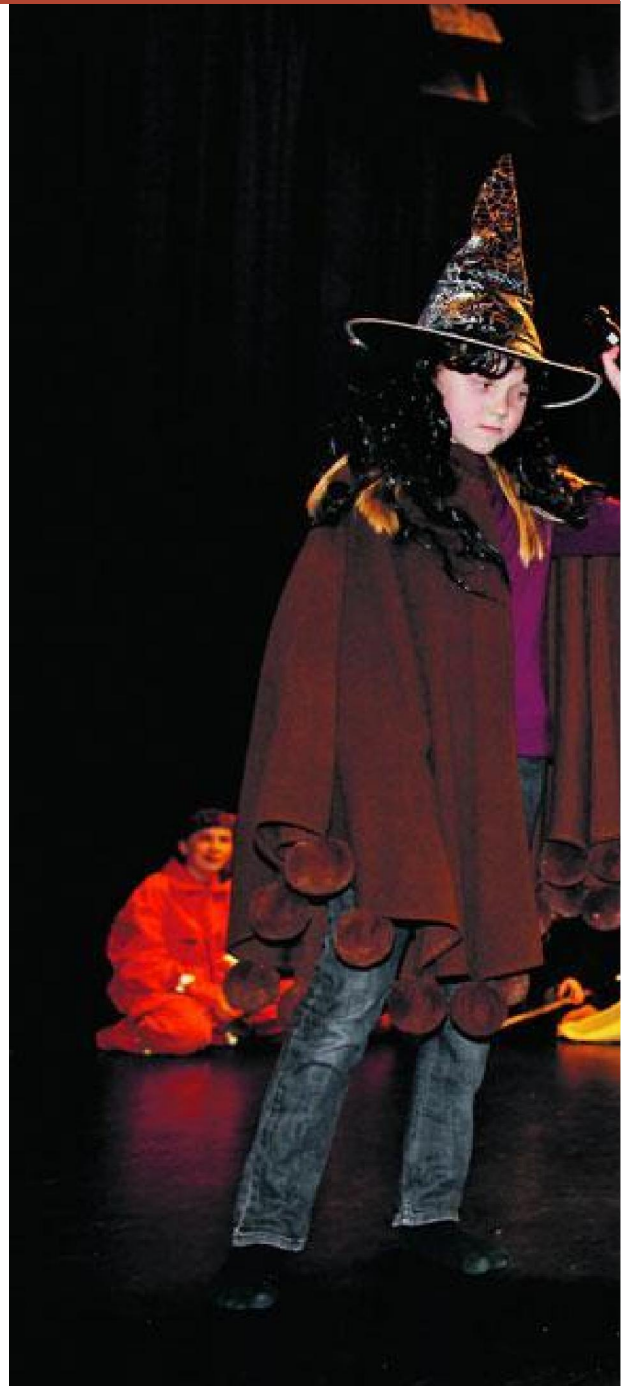
– Hvis prisutviklingen fortsetter og køene ikke reduseres, vil vi se på behovet for forskrifter. Men da må det først

KLOVNSTREKER: Inger Johanne Utsin Bakk (f.v.), Wilma Arnesen, Susanne Ødegaard og Julia Stark-Olsen (i bakgrunnen med ravnemaske) utforsker garderoben til Frogn kulturskole.

DRAMA I DRØBAK: Iselin Klynderud (f.v.) og Marian Dirro Martinez improviserer påskekrim. Kulturskolen i Frogn har både lavere priser og kortere venteliste enn i Bærum.

MORDMORO: Lek er en viktig del av teaterundervisningen for

gjøres en lovendring, poengterer Rugvedt.

Legen tilkalles for å undersøke en mystisk vaktmesterulykke. Samtidig blir kongen vitne til et mordforsøk, på den andre kanten av scenen. Teaterlevene ved Frogn kulturskole i Drøbak improviserer frem påskekrim etter et dypdykk i kostymelageret.

Litt blodig alvor, mest lek og humor.

– Husk å ta utgangspunkt i rollefiguren deres. Hva slags forbrytelse skal skje og hvordan skal mysteriet løses, formaner instruktør Cathrine Langlie.

Der Bærum kun har tilbud om musikkundervisning, kan unge i Frogn velge mellom musikk, tea-

ter, dans og billedkunst. Prisen er 2100 kroner i året – og det gis søskenmoderasjon.

– Vi har prøvd å få inn så mange uttrykk som mulig. Men innholdet er litt for vilkårlig fra kommune til kommune. Det burde vært tydeligere føringer fra departementet, sier rektor Hege Elnæs.

– I Frogn har vi selv laget fagplaner for å kunne fortelle elever og foreldre hva tilbudet går ut på. Det burde ikke vært opp til hver enkelt kulturskole å definere fagplanene, fortsetter hun.

Politikerne i Frogn sørger for at kulturskolen kan holde egenbetalingen på et nivå rundt landsgjennomsnittet. Elnæs etterlyser likevel en større forutsigbarhet.

– Etter at det ble lagt om til

rammefinansiering, har det blitt vanskeligere å drive kulturskolene. Det er trist at familier ekskluderes, enten det er på grunn av prisene eller ventelister.

Det var Bondevik-regjeringen som i 2004 fjernet ordningen med øremerkede statlige tilskudd til kulturskolene. Med det forsvant også maksprisen, som da var på 1600 kroner i året. Nå har KrF lagt fram et forslag for Stortinget om å gjeninnføre øremerkningen.

– Utviklingen har ikke gått den veien vi hadde håpet. Den faglige og sosiale profilen i kulturskoletilbudet må sikres, sier May-Helen Molvær Grimstad, stortingsrepresentant for KrF og leder av Fami-

lie- og kulturkomiteen på Stortinget.

– For oss er det like viktig å redusere køene som at prisene holdes nede. Flere steder er det like vanskelig å få plass i kulturskolen som å vinne i Lotto.

Stortinget satte i 1992 som mål at minst 30 prosent av landets grunnskoleelever skal ha et kulturskoletilbud. I skoleåret 2007-2008 hadde 15 prosent plass i kulturskolen.

– Kulturskolen har hatt stor betydning for rekrutteringen til norsk musikkliv. Men like viktig er det at barns selvfølelse gror. Det skapes et verdifullt fellesskap som ikke burde være salderingspost i kommuneøkonomien, sier Hallgerd Aksnes.

Hun er professor i musikkvitene-

Karen Margrethe Bye Hoel (f.v.), Kristine Shüller, Bendik Wold og Hanna Bigitte Betten.

skap ved Universitetet i Oslo, med to barn i musikkbarnehage og ett i Musikk- og kulturskolen i Bærum. Aksnes tror staten er nødt til å gripe inn for å unngå økende forskjeller.

– Prinsippet med at også lavtlønte skal ha råd til kulturskolen må ikke vannes ut.

Komponist og pianist Wolfgang Plagge har undervist i musikkskolen i 22 år. Nå er han på Nadderud videregående for å høre datteren Rebekka Plagge Rist-Larsen (6) spille i gitarorkesteret.

– Musikkmiljøet har utviklet seg enormt etter at kulturskolen ble lovfestet. Kvaliteten på musikerne har blitt mye høyere, dette gjelder alle sjangre fra orkestre til rockeband.

– Køene er baksiden av medaljen. Og med en elevbetaling på 4000 kroner er smertegrensen nådd, mener Plagge.

Oddvin Vatlestad i Norsk Kulturskoleråd poengterer at kulturskolene også skal være ressursentre for fritidskulturlivet. Stigende priser er en ekstra belastning for frivillige organisasjoner som kjøper undervisning av kulturskolene.

– Økt elevbetaling går ut over kor, skolekorps og orkestre. Vi får mange bekymrede tilbakemeldinger fra hele landet.

Kulturskolerådet mener det må på plass forskrifter som sier noe om alt fra bredde på tilbudet til pedagogiske ledelse og tak på betalingen.

– Avgrunnen mellom retorikk og handling er stor. Vi må rope var-

sku når friplassordninger og søskenmoderasjon forsvinner samtidig med økende skolepenger, sier Vatlestad.

En undersøkelse kulturskolerådet har gjort, viser at antallet kommuner som tar over 3000 kroner i året, forventes å doble seg fra 2008 til 2010.

– I mange kulturskoler er budsjettsituasjonen akseptabel. Men en fjerdedel opplever en dramatisk forverring. Flere steder raseres kulturskoletilbudet.

Med budsjettkutt vokser køene. Det kan være 4-5 års venteliste på å komme inn på de mest populære tilbudene. Dermed er det også en del som unnlater å søke fordi køene er så lange.

– I Frogn har vi 150 på venteliste. Det er fryktelig trist at noen av disse ikke vil få plass før de er for gamle, sier kulturskolerektor Hege Elnæs.

De fleste elevene som er heldige nok til å komme inn holder på tilbudet i flere år.

Frogn kulturskole har både ungdomsteater og en Fame-linje for tenåringer. Veien videre ligger klar for skuespillerspirene i barnteateret. Men først har de et mordmysterium eller to å oppklare. ➔

Tekst: TORMOD HALLERAKER

epost: tormod.halleraker@vg.no

Foto: JANNE MØLLER HANSEN

epost: janne.moller.hansen@vg.no

– Musikkmiljøet i Ski var grunnstammen for karrieren min. Marian Aas Hansen, artist

Marian Aas Hansen, artist

Kulturskolekjendiser

Mange som har gjort det bra i norsk kulturliv, startet karrieren på Kulturskolen.

Marian Aas Hansen, artist:

– Kulturskolene er et utrolig viktig tilbud både for dem som vil satse og den som vil ha et alternativ til å reke gatelangs. Jeg og søsteren min gikk på Ski kommunale musikk-skole, i ti år spilte jeg fiolin parallelt med håndball. Samarbeidet og mestringsfølelsen var fantastisk. Etter hvert begynte jeg også å synge, musikkmiljøet i Ski var grunnstammen for karrieren min.

Tine Thing Helseth, trompetist:

– Jeg gikk på piano ved Oslo kulturskole et par år fra jeg var fem. Da begynte jeg å ta privatt-

mer på trompet. Det fine med kulturskolene er at så mange kan få muligheten, uansett hvor de kommer fra i landet. Da jeg nylig var på turné med Det Norske Kammerorkester, spilte vi med kulturskoleelever i Ålesund, Gloppen og Bærum. Inspirerende både for dem og for oss, mange av dem er veldig flinke.

Marit Larsen, artist

– Jeg begynte med gitarundervisning i Lørenskog da jeg var 13 år, og begynte å skrive musikk det samme året. Barn som får utfolde seg innen musikk, dans og drama tidlig, lærer å kjenne følelsen av mestringsfølelse både i seg selv og som del av en gruppe. Spilleglede og kreativ utvikling skaper selvtillit og trygghet som er nyttig å ha med seg videre i livet, uansett.

Tine Thing Helseth, trompetist:

Andre med bakgrunn fra kulturskolen:

Heidi Ruud Ellingsen, skuespiller

Marit Larsen, artist

Marion Ravn, artist

Ola Kvernberg, fiolinist

The Black Sheeps

Kåre Conraai, skuespiller

Odd Nordstoga, artist

Leif Ove Andsnes, pianist

viva
Cuba

www.cubatravel.cu www.vivacuba.se